

Hidayətin "Burdan min atlı keçdi" kitabından

Həzi Musayev (1930-1998)

Həzi müəllim Mıqrının sayılıb-seçilən ziyalılarından idi. Mən onu Nüvədi kolxozuna sədrlik etdiyi dövrdən tanıyırdım. Düzdür, ona qədər bizimkilərin Əli dayı (Həsən və Həzi Musayevlərin atası) ilə isti münasibətləri yaranmışdı. Mənim dayım Əli Məmmədov Nüvədinin ilk kolxoz sədri olub. Əli Musayevlə də həmin illərdə yaxından dostluq, yoldaşlıq ediblər. Hətta deyirlər-bir dəfə o Əli Musayevin sayıqlığı və mərdliyi sayəsində ermənilərin sui-qəsdindən xilas ola bilmişdi. Onlar bir-birlərinə "əmioğlu" deyər müraciət edirdilər.

Kolxoz sədri seçilməyi Nüvədi camaatının yekdil təkidi ilə baş tutmuşdu. Yeri gəlmişkən, bu o dövrün idarəçiliyi fonunda nadir faktlardan biri idi. 1960-cı ildə Mıqrı Rayon Partiya Komitəsinin birinci katibi Arşavir Sarkisyan Büronun qərarına aldığı namizədi geri götürüb, Nüvədi kolxozçularının və ziyalıların tələbi ilə Həzi Musayevin sədr seçilməsinə razılıq vermişdi. Onda Həzi Musayevin

30 yaşı hələ tamam olmamışdı.

Nüvədi kolxozu ağır təsərrüfata malik idi. Bütün çətinliklərə baxmayaraq, o işinin öhdəsindən gələ bilirdi. Qısa müddət ərzində böyük nailiyyətlərə imza atmışdı. 1960-1968-ci illərdə Ermənistan KP MK-nın üzvü olub. Söz yox ki, bu etimadın əsasında Həzi müəllim gərgin əməyi və onu həmyaşdlarından fərqləndirən yüksək keyfiyyətləri dayanırdı.

Heç yadımdan çıxmır: Həzi müəllim camaatın tələbi ilə kolxoz sədri seçilsə də, cəmi üç il sonra özü təkidlə vəzifəsindən imtina etmişdi. O, özü atdığı bu addımın səbəbini belə izah edirdi: "Həyatımdan ilk və dəhşətli faciəvi günüm 6 noyabr 1960-cı ildə olub. Həmin gün rayon mərkəzinə iş üçün gedən Nüvədi kolxozunun maşını Nüvədi-Astazur yolunda qəzaya uğradı. 15 nəfərdən 6-sı həlak olmuş, 9-u ağır yaralanmışdı. O gün mən özüm də Mıqrıya gedirdim.

Kürədüzü dəmiryol stansiyasının rəisi qarşımıza çıxıb xəbər verdi ki, arxadan gələn maşınınız əlli metr hündürlükdən aşıb dəmir yoluna düşüb. Nüvədidə hamı bir-biri ilə qohum-əqrəbəydi. Altı nəfər gəncin bir gündə faciəvi şəkildə həyatdan getməsi hamını sarsıtmışdı. Hər yerdə şivən eşidilir, matəm mərasimi keçirilirdi. Həyatımda ilk dəfə idi ki, belə bir dəhşətin iştirakçısı olurdum. Təəssüf-bundan mənə qarşı istifadə etməyə çalış-

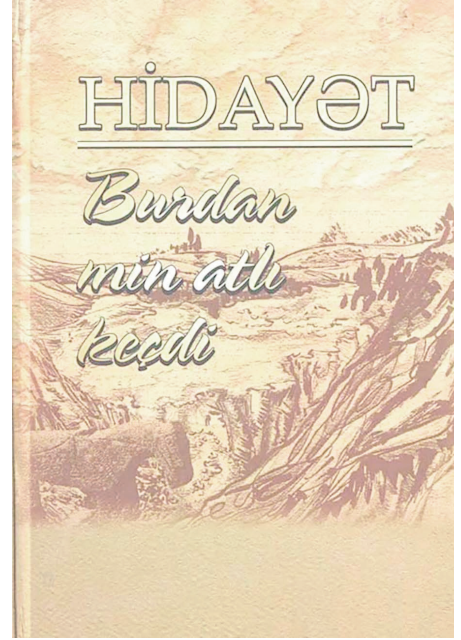
şanlar da tapıldı. Ancaq belələrinin iyrənc hərəkətləri yas sahibləri tərəfindən ifşa edilirdi. Mən həmin gündən qərara gəldim ki, sədrlik vəzifəsindən istefa verməliyəm. İlk vaxtlar nə qədər israr etsəm də, azad ola bilmədim. Nəhayət, 1964-cü ildə vəzifəmdən kənarlaşdım və yenidən öz doğma peşəmə müəllimliyə qayıtdım".

Açıqı, mən həmişə sədrlik vəzifəsi ilə Həzi müəllimin özü arasında bir uyarsızlıq hiss edirdim. Onun şəxsiyyətinin tutumunu heç cür kolxoz sədrliyi vəzifəsinə sığışdırı bilmirdim. Sədrlikdən getdikdən sonra elin-obanın gözündə daha da böyümüşdü, onun qol-qanadı bir az da açılmışdı.

1964-cü ildən 1991-ci ilə-Nüvədi boşalana qədər kənd orta məktəbində dərs hissə müdiri kimi fəaliyyət göstərdi.

Qətiyyətli və qorxmaz ziyalı idi. O vaxtlar Mıqrı Rayon Maarif Şöbəsinə Şura var idi və adətən, bu şuranın iclasları rayon mərkəzinin bir nömrəli erməni məktəbində keçirilirdi. Həzi müəllim görür ki, məktəbin dəhlizində Heydər Əliyev istisna olmaqla Siyasi Büronun bütün üzvlərinin şəkili var. Və məktəb direktoruna iradını bildirir. Direktor isə irada əhəmiyyət vermir.

Ancaq Həzi müəllim bu ayırı-seçkiliyi yadımdan çıxarmır. Bir gün Partiya Komitəsinin birinci katibi Sergey Tevonyan Nüvədi kənd orta məktəbinə gəlir. Məktəbin koridorundakı stendlərə baxıb deyir: "Sağ olun, məktəbinizdə beynəlmilçilik özünü göstərir". Həzi müəllim o saat cavab verir: "Yoldaş katib, biz, ələlxüsus, nüvədililər anadangəlmə beynəlmilçiyik. Çox təəssüf ki, bu beynəlmilçiliyi erməni məktəblərin-

dən görmürük. Biz Baxşı Sarkisyan deyilik ki, Heydər Əliyevi Siyasi Büronun tərkibindən çıxaraq".

Katib bu işlə məşğul olacağına söz verir. Və erməni məktəbindən növbəti maarifçiyə şuranın iclası keçirilərkən Heydər Əliyevin portreti öz yerindən asılır.

Həzi müəllimin mərdliyini, bütövlüyünü sübut edən başqa bir nümunə: partiyanın XX qurultayından sonra Stalinə münasibət kökündən dəyişir: onun heykəli götürülür, ümumiyyətlə, Stalinə xatırladan nə varsa yıqışdırılır, ya da məhv edilir. Nüvədi kənd orta məktəbində Stalinin yağlı boya ilə işlənmiş iri portreti varmış. Həmin portret də zibilliyə atılır. Həzi müəllim bu hərəkəti qəbul edə bilmir. Açıq-aşkar "Stalindən kiminsə xoşu gəlməyə bilər. Ancaq mənə ona böyük simpatiyam var, o, böyük sərkərdə və tarixi şəxsiyyətdir"-deyir və portreti götürüb evə aparır.

Həzi müəllim didərginlik vaxtlarında Bakıda da öz sevimli peşəsini unutmamışdı. Müəllimlik edirdi. Sözlərin həqiqi mənasında el adamıydı. Ağsaqqallıq statusunu o çox gənc yaşlarından qazanmışdı. Son əlli ildə Nüvədi camaatının elə bir tədbiri olmayıb ki, Həzi müəllim orada iştirak etməsin, nüvədililərin toy məclislərinin, yas mərasimlərinin şəksiz və şəriksiz ağsaqqalı idi.